

Zápis

z obhajoby doktorské disertační práce Mgr. Bogdana Dičeva,
konané dne 1. června 2012.

Téma práce: „Modely komického v Haškově románu „Švejk“ v porovnání s vrcholnými satirickými díly bulharské, ruské a srbské beletrie“

Přítomni: Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc. (předseda), Prof. PhDr. Vladimír Svatoň, CSc., prof. PhDr. Vladimír Just, CSc. (školitel), Doc. PhDr. Alenka Jensterle-Doležalová, CSc., PhDr. Michal Sýkora, Ph.D., PhDr. Marek Příhoda, Ph.D., Mgr. Aleš Kozár, Ph.D., PhDr. Marcel Černý, Ph.D. (oponent).

Předseda komise Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc., zahájil zasedání, představil komisi doktoranda a téma jeho doktorské práce.

Školitel Prof. PhDr. Vladimír Just, CSc., představil svého doktoranda a seznámil komisi s průběhem jeho studia. Podtrhl, že doktorand se při přípravě práce soustavně zabýval studováním odborné literatury, také hojně publikoval. Vyzdvihl skutečnost, že téma o Švejkovi je pouze zdánlivě jednoduché a že kandidátovu analýzu karnevalového modelu komična (v první části práce) považuje za velmi zdařilou a přínosnou. Podotkl také, že práce B. Dičeva je v kontextu české švejkologie opravdu průkopnická a zásadní.

Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc., poděkoval školitelovi a požádal doktoranda o seznámení komise s obsahem práce.

Mgr. Bogdan Dičev se vrátil k svému prvnímu pohledu na Švejka a ke kořenům otázky, jaké jsou mechanismy vytváření komiky. Uvedl důvody, proč se dostal k popisu komiky a zmínil se o skutečnosti, že této problematice dosud nebyla v české literárněvědné teorii věnována větší pozornost. Vybral dva modely – model komiky a model hry. Zmínil se o teorii Bachtina, ke které při své práci přihlížel, o teorii komična V. Boreckého (jmenovitě o teorii inkongruence) a o teorii hry. Uvedl, že stanovil úspěšně model komična a že považuje za splněný cíl provedené analýzy i cíl konfrontace. Přiblížil přítomným pracovní postupy, které pro svou práci zvolil.

Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc. předal slovo oponentům a upozornil, že jeden z oponentů, Mgr. Jiří Koten, Ph.D., není přítomen, proto poprosil Prof. PhDr. Vladimíra Svatoň, CSc., aby seznámil přítomné se základními body posudku dr. Kotena:

Terminologická přetíženost, hojnost abstraktních modelů, dostačující by bylo rozvíjet jen některé teze. Interpretační části oponent hodnotí jako povedené. Považuje za podstatný postřeh, že se u Haška komika realizuje v úrovni karnevalové komiky. Zaslouží si ocenění také důkladnost, se kterou doktorand propracoval karnevalové modely. Doporučil větší obeznámenost se současnou teorií vyprávění. Vytkl doktorandovi, že někdy neužívá zavedené termíny. Zeptal se doktoranda, zda-li princip hry není základem všech literárních textů. Disertaci navrhl k obhajobě, pokud doktorand adekvátně zodpoví položené otázky.

Ph.Dr. Marcel Černý, Ph.D., oceňuje rozšíření české literárně teoretické základny disertace o komparatistické a bohemistické práce prof. Nikoly Georgieva, jež jsou bohužel v českém prostředí málo známy. Zeptal se na to, proč nebyl zvolen jednotný název – „Švejk“, nebo „Osudy“. Podotkl, že je práce nesjednocená, co se týče interpunkce; v posudku se zaměřil hlavně na formální (praktické) nedostatky, zmínil se o stylistických a formálních chybách. Zeptal se kandidáta, jaký je jeho názor na český překlad Alekova Baj Gaňa (protože ho není v disertaci užito) a co si myslí o možnostech typologického srovnání tohoto hrdiny s Matějem

Broučkem z próz Svatopluka Čecha. Podotkl, že disertační práce překračuje běžný průměr a je přínosná jednak svým zahraničním pohledem jako obohacení současného švejkologického diskurzu, jednak – kromě dvou pozoruhodných komparativních exkursů česko-srbských a česko-ruských – svou bulharistickou složkou. Disertaci jednoznačně navrhl k obhajobě.

Mgr. Bogdan Dičev reagoval na posudky a vyjádřil se k připomínkám oponentů, které považuje za zcela spravedlivé a oprávněné. Připomněl ještě jednou, že si dovolí členy komise seznámit se svým pohledem na vybranou problematiku. V odpovědi na otázky dr. Kotena se zmínil, že pojem karnevalovost je výhradně kulturologický. Představil trojdimenzionální model, se kterým pracoval, a na jeho základě ujasnil zavedení zvláštního pojmu, který poukazuje na vyprávění ústředního vyprávěče. Ztotožnil se s názorem dr. Kotena, že pojem hry lze využít při práci se všemi druhy literárních textů. Uvedl, že hru zapojil jen z jednoho jejího aspektu – aspektu mediátorského.

Na připomínky dr. Černého vysvětlil, že český překlad Baj Gaňa nechce hodnotit, ale neužíval jej, protože v komparativní části citoval v originále. V odvolávce na studii bulharského literárního teoretika Velička Todorova (v souvislosti s dotazem, zda lze postavu Baj Gaňa srovnávat s postavou Matěje Broučka) kandidát poznamenal, že z hlediska jím zvolených srovnávacích parametrů nepovažuje podobné srovnání za stejně vhodné jako v případě Haškova Švejka. Ale určité shodné typologické rysy jsou patrné.

Diskuse:

Vladimír Just: Podotkl, že teorie Bachtina a Boreckého považuje za nejvhodnější a za velmi inspirující. Zvláště cenné je kandidátovo vyvrácení mýtu o Švejkovi jakožto románu satirickém. Jeho komika je skutečně realizována převážně karnevalově.

Vladimír Svatoň: Připomněl začátky diferenciací satirického a karnevalového komična. Zeptal se na tezi na str. 10, týkající se indexiální potenciality některých míst ve Švejkovi.

Bogdan Dičev: Spojil indexiální potencialitu s konkrétními příklady z Haškova díla, ukázal na určité sémantické a jazykové jevy.

Předseda komise se zeptal na další dotazy, a jelikož nebyly, předal slovo kandidátovi, který poděkoval.

Ukončení obhajoby:

předseda komise Jan Pelikán: Podotkl, že osm let kandidátova studia bylo plně využito pro přípravu kvalitní disertace. Obhajoba proběhla na vysoké úrovni. Jako nadprůměrnou ocenil kvalitu verbálního i obsahového projevu a uzavřel veřejnou část obhajoby.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování:

Komise navrhla udělit titul doktora (Ph.D.).

Zapsala: Božana Niševa
Podpis:

Předseda komise: Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.
Podpis: